

4. Шкира, О. Комфорт бібліотечного простору як запорука всебічного розвитку майбутнього фахівця / О. Шкира// Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2014. — С.281-286.

В докладе подчеркивается важность культурно-просветительской и воспитательной деятельности библиотек вузов, освещается опыт воспитательной работы научной библиотеки Хмельницкого национального университета, который способствует формированию у студенческой молодежи высокого патриотического сознания, здорового образа жизни, гуманистического мировоззрения.

Ключевые слова: библиотека, культурно-просветительская деятельность, воспитательная работа, национально-патриотическое воспитание, проектная деятельность, чтение.

The report stresses the importance of cultural and educational activities the libraries university, highlighted the experience of educational work Research Library Khmelnytsky National University, which promotes in students of high patriotic consciousness, healthy lifestyle, humanistic worldl view.

Keywords: library, cultural and educational activities, educational work, national-patriotic education, project work, reading.

Баланюк Т.М.,
провідний бібліотекар відділу обслуговування
наукової бібліотеки Хмельницького національного університету
м. Хмельницький

Використання медійних технологій в роботі бібліотеки

Сьогодні відбувається такий стрімкий розвиток нових технологій, що зазвичай висловлювання кого-небудь про неможливість це зробити переривається голосом того, хто це вже робить

Альберт Хаббарт

Визначено основні види мультимедійних технологій та напрями їх застосування. Розглядається створення мультимедійних продуктів у бібліотеках для реклами ресурсів та послуг.

Ключові слова: мультимедійні технології, бібліотеки, просвітницька робота, бібліотечні сайти, віртуальні книжкові виставки, презентації.

Усім відомо, що головними функціями бібліотеки є формування, накопичення, збереження та надання інформації користувачеві. Проте, різкий ривок, який відбувся у розвитку інформаційних технологій зумовив поступове перетворення звичайних бібліотек, у межах свого фізичного простору, на цифрові центри інформаційних ресурсів та центри з надання ефективних бібліотечних послуг.

Бібліотеки вищих навчальних закладів виступають основним підрозділом, який забезпечує інформаційну базу для навчального і наукового процесів. Для того щоб залишатися затребуваними, вони повинні широко використовувати сучасні інноваційні технології та технічні засоби. Таким чином, важливим напрямком в діяльності бібліотек на сьогодні є не тільки використання у своїй діяльності інформаційно-мультимедійних технологій, а й створення і пропонування своєму користувачеві власних форм мультимедійної продукції (сайти, віртуальні виставки, путівники, презентації, енциклопедії, підручники тощо).

Мультимедійні технології є одним із компонентів інформаційних технологій, який використовується для обробки та поширення інформації. Сьогодні мультимедіа відіграють все важливішу роль. Вони впливають на всі сфери людського життя, починаючи з домашніх розваг, через навчання, освіту, медичні та фінансові послуги та інше. Технологічний розвиток породжує нові ідеї, які стосуються збору, обробки і поширення інформації, що включає використання мультимедійних технологій.

Мультимедіа (від лат. *multum* — багато, *medium* — середовище) – це сукупність комп'ютерних технологій, які забезпечують одночасне спільне використання декількох інформаційних середовищ: тексту, графічних зображень, музичних ефектів, високоякісного звукового супроводу, анімації та відео, тобто елементів мультимедіа, за допомогою комп'ютера або іншої електронної техніки. Зв'язування елементів мультимедіа в єдиний проект виконується за допомогою програмних інструментальних засобів. Апаратні та програмні засоби, що забезпечують відтворення мультимедіа, називаються платформою або середовищем мультимедіа [1,2].

Для створення і реалізації мультимедійних технологій потрібні мультимедійний комп'ютер, відповідне прикладне програмне забезпечення (авторські засоби мультимедіа) та засоби проектування мультимедійних проектів на великі екрани - мультимедійні проектори. Авторські засоби мультимедіа - це прикладне програмне забезпечення (додатки), яке має заздалегідь підготовлені елементи для розроблення мультимедійних програм. Їх використання значно прискорює процес розроблення мультимедійного проекту. Авторські засоби мультимедіа різняться спеціалізацією, можливостями і зручністю освоєння. Засоби мультимедіа дозволяють створювати бази, банки даних і знань. Таким чином, мультимедіа технології широко використовуються у сучасній бібліотечній діяльності. Вони дозволяють вводити, зберігати, переробляти та відтворювати текстову, аудіовізуальну, графічну та інші види інформації. Здатність інтегрувати ці види даних, компактно та довго їх зберігати, дозволяє відображати національні багатства нашої країни в мультимедійних БД, які разом із системами гіпертексту, гіпермедіа та WWW забезпечують користувачам майже миттєвий доступ до будь-якого їх фрагменту. Адаже у бібліотеках доступні різні колекції, які містять велику кількість фотографій, артефактів, аудіо записів та текстових матеріалів. Мультимедіа допомагає бібліотекарям в інтеграції всієї цієї інформації, яка існує в різних формах та міститься в різних джерелах, шляхом створення мультимедійних баз даних. І така інформація є затребуваною, оскільки сучасні читачі комп'ютерно грамотні, володіють мобільними телекомунікаційними приладами, тому вони хочуть брати багато і на відстані. А отже спостерігаються тенденції зростаючого дистанційного сервісу, яке, на сьогодні, стає визначальною рисою у діяльності бібліотек, інфосередовища.

Створення бібліотечних сайтів дає можливість інформувати широке коло користувачів бібліотеки, поширюючи інформацію, яка постійно оновлюється. Спосіб

подання такої інформації носить назву інфографіка - графічний спосіб подачі інформації, даних і знань. Інфографіка дозволяє поєднувати текст і графіку з наміром викласти ту чи іншу історію, донести той чи інший факт, організувати великі обсяги інформації, більш наочно показати співвідношення предметів і фактів в часі і просторі, а також продемонструвати тенденції.

Функціональне призначення візуального ряду бібліотечного сайту має певні функції, такі як: інформаційна, навігаційна, ілюстративна, естетична, комунікативна, сигнальна, інтегруюча, кумулятивна і розважальна [3]. Тобто, важливим є не лише зміст інформації, але й форма її подання, продуманість навігації. Створення сайту з застосуванням мультимедіа вимагає певних знань та навичок. Перш ніж застосовувати будь-які мультимедійні елементи, такі як звук, відео чи анімацію, потрібно проаналізувати, наскільки вони будуть доречні та корисні для сайту. Слід зауважити, що потрібно постійно проводити роботу з сайтом не лише у напрямку інформаційного наповнення, а й у напрямку редагування контенту, удосконалення функціональності дизайну та структурних рішень. Оскільки сайт бібліотеки вищого навчального закладу містить інформаційні ресурси, то, для більшої привабливості або для привернення уваги до якоїсь події чи інформації, ненав'язливе використання елементів мультимедіа не буде зайвим.

Останнім часом досить ефективним видом сучасних мультимедійних продуктів є буктрейлер, мета якого - просування книги, сприяння доведення її змісту до читача за допомогою відеопрезентації. Цілком зрозуміло, що принцип вибору книги для буктрейлеру та методика його створення залежать передусім від спеціалізації бібліотеки та читачької аудиторії. Для бібліотек вищих навчальних закладів буктрейлер виступе засобом інформування, перш за все, про фахові або рідкісні видання, які є в їхніх фондах [4].

Процес виготовлення буктрейлеру передбачає об'єднання роботи з текстом друкованого видання («глибоке» прочитання) і уявлення особистих вражень про книгу за допомогою різних інтернет-сервісів шляхом створення «читацьких щоденників в цифрі», що включають відео, аудіо, інтерактивні плакати, віртуальні подорожі, QR-коди, інфографіку тощо. Гнучкі межі жанру (буктрейлер може виглядати як титроване слайд-шоу, анімастик, телевізійний рекламний ролик, музичний кліп за мотивами книги, а може – як повноцінне короткометражне кіно з власним сюжетом) роблять його поліфункціональним і відкритим для нескінченного підлаштування під потреби аудиторії. Популярність буктрейлерів зростає завдяки розвитку Web 2.0: соціальних мереж, блогів, серверів відеоінформації на зразок YouTube тощо. В процесі створення буктрейлеру використовуються такі програми та сервіси, як Microsoft PowerPoint, Windows Movie Maker, Sony VegasPro 11, Proshow Producer, Camtasia Studio, Magistro.Com, VSDS Free Video Editor та інші [5].

Сьогодні індустрія книжкових трейлерів, знаходиться на стадії стрімкого розвитку. В Україні проводяться конкурси буктрейлерів, що сприяє водночас і популяризації жанру як такого.

Віртуальні книжкові виставки передбачають презентацію спеціально підібраних і систематизованих творів друку та інших носіїв інформації в інтернет-середовищі, яка розкриває їх зміст за допомогою засобів веб-технологій віртуальних образів, а також доступ до матеріалів бібліографічного, фактографічного, енциклопедичного характеру, що існують в електронному вигляді і доступні через мережу Інтернет.

Таким чином, віртуальні книжкові виставки виступають ефективним інструментом не тільки для надання доступу до інформаційних ресурсів з різної тематики, а й ефективним засобом інформування дистанційних користувачів про нові надходження. Варіативність інструментів виконання, наявність численних сервісів з багатим функціональним набором, видова багатоманітність в організації віртуальних виставок сприяє розвитку творчості, збагаченню досвіду бібліотечного персоналу і визначає такі

притаманні віртуальній бібліотечній виставці риси, як актуальність, динамізм, оперативність. Віртуальна бібліотечна виставка, будучи мобільною, компактною, змістовною, виступає в ролі провідника у загальному потоці інформації.

З моменту впровадження даного виду мультимедійного продукту вже розроблені різні моделі виставок, серед яких: фотовиставки; бібліобанери; виставки з аудіосупроводом: виставки-«листівки» за окремим невеликим літературним твором; виставки-«ілюстрації» з «багатим» мультимедійним контентом, у тому числі аудіо- та відеорядом; розгорнуті виставки (з розділами, цитатами, ілюстраціями, текстом, відео- та аудіоматеріалами); тематичні виставки; книжкові виставки – «Стрічка часу»; виставки – вікторини, презентації, казки, подорожі, кросворди, питання, цитати, хроніки та ін. [6].

Для створення віртуальних бібліотечних виставок, окрім програми PowerPoint, існує достатньо велика кількість різноманітних графічних редакторів. Частина з них є прикладними програмами в складі Windows (Paint), компонентом текстового редактора Word (WbrdArt) або спеціальними програмами для створення й обробки зображень (Microsoft Picture-It, Paint Shop Pro, PictureMan, CorelDRAW і ін.).

На сьогодні ефективними та перспективними в бібліотечній практиці є використання в процесі створення віртуальних виставок таких сервісів як: Calameo, Maps.google, Slideshare, PhotoPeach, Prezi, Dipity, Popplet, Playcast, Myebook, Glogster, BannerSnack, Sharesnack, Empress, ZooBurst.

Презентація, як вид мультимедійного продукту, може являти собою поєднання тексту, гіпертекстових посилань, комп'ютерної анімації, графіки, відео, музики та звукового ряду (але не обов'язково всі перераховані елементи), які організовані в єдине середовище, завдяки чому вона володіє великим емоційним зарядом і активно включає увагу користувача (слухача).

Презентація має сюжет, сценарій та структуру, організовану для зручного сприйняття інформації. Відмінною особливістю презентації є її інтерактивність, тобто створювана для користувача можливість взаємодії через елементи управління [7].

В якості основного технічного засобу мультимедійних технологій, безумовно, виступає комп'ютер, оснащений необхідним програмним забезпеченням і мультимедійним проектором.

Одночасний вплив на два найважливіші органи сприйняття (слух і зір) дозволяє досягти значного ефекту. За даними Центру прикладних досліджень Вортонської Школи (Wharton School) Університету штату Міннесота людина запам'ятовує 10% прочитаного, 20% почутого і 30% побаченого, і понад 50% того, що вона бачить і чує одночасно. Таким чином, полегшення процесу сприйняття і запам'ятовування інформації за допомогою яскравих образів - це основа будь-якої сучасної презентації.

Для створення презентацій використовуються прикладні програми PowerPoint та Open Office Impress, які входять до складу інтегрованих пакетів MS Office та Libre Office відповідно. Дані програми дозволяють записувати відео і аудіо на комп'ютер, здійснювати зйомку зображень і монтаж кліпів з використанням різних видів і способів надання інформації (текст, графіка, звукові ефекти і т.д.). Вони є потужними завдяки застосуванню мови сценаріїв, великої кількості шаблонів, прикладів і готових графічних елементів, високоякісних інструментів малювання.

Вміле застосування всіх елементів при створенні презентації можуть зробити матеріал вражаючим, ненудним і незабутнім.

У процесі створення різних мультимедійних засобів (роликів, презентацій, фільмів тощо) підвищується інтелектуальний рівень співробітників бібліотеки, зростає їх професійна майстерність та компетенція. З боку користувачів посилюється інтерес до діяльності бібліотеки. Її роль стає все більш значущою в інформаційному і освітньому просторі навчального закладу.

В даний час мультимедійні ресурси використовуються практично на всіх напрямках діяльності бібліотеки, без них не обходиться жоден бібліотечний захід.

Використання мультимедійних продуктів у бібліотеці:

1. Сприяє покращенню її іміджу, вона позиціонує себе сучасним закладом, який іде в ногу з часом.
2. Позитивно впливає на затребуваність бібліотечних інформаційних та просвітницьких заходів, покращує їх якість, наочність, естетику і ефективність засвоєння інформації.
3. Сприяє формуванню пізнавальних інтересів користувачів, розвиває їх, просуває читання, стимулює звернення до книги, як першоджерела.
4. Допомогає бібліотекарю створювати привабливі інформаційні продукти й демонструвати їх у мережі на веб-сайтах своїх бібліотек, або ж у соціальних мережах і блогах.
5. Зобов'язує персонал бібліотек підвищувати свою професійну підготовку та компетентність, набувати навичок роботи з сучасними технічними засобами.

Проте, поряд з очевидними перевагами даних технологій існують проблемні питання їх використання:

1. Для створення і використання мультимедійного матеріалу необхідне знання персонального комп'ютера та навички роботи зі спеціальним програмним забезпеченням.
2. Створення якісних мультимедійних продуктів вимагає серйозних затрат часу, це необхідно вміти робити, на це потрібно мати ресурс.
3. Зловживання спецефектами і надмірні об'єми інформації, які представлені мультимедійними засобами, можуть відволікати увагу в процесі сприймання інформації користувачами.
4. Вимагається відповідність між апаратними засобами та мультимедійними програмами, так як останні мають високу ресурсоємність.
5. Нестача кваліфікованих кадрів для розвитку і керування мультимедіа.

Так або інакше, частина проблем може бути успішно вирішена залученням спеціалістів в області мультимедійних технологій або підвищенням кваліфікації персоналу на спеціальних курсах і семінарах.

В цілому, мультимедіа є виключно корисною і плідною технологією, завдяки притаманній їй якості інтерактивності, гнучкості і інтеграції різноманітних типів мультимедійної інформації.

Зараз бібліотеки переживають складний технологічний період в своєму розвитку: впроваджуються нові методи та форми бібліотечно-інформаційного обслуговування, підвищуються вимоги до підготовки професійних кадрів. З огляду на те, що сучасний користувач активно засвоює нові технології, бібліотеки повинні постійно модернізуватися, намагатися швидко реагувати на виклики часу, бути постійно присутніми в інформаційному просторі, у тому числі й через соціальні мережі, усвідомлювати необхідність орієнтуватися в світі медіа технологій та грамотно використовувати їх у професійній діяльності. Адже, від того наскільки вони зможуть вписатися в нову реальність залежить їхнє майбутнє. Минуле бібліотек – це видача книг і читальний зал, в якому проводяться тематичні заходи, а в майбутньому бібліотека – це багатофункціональний простір, фантазії про призначення і функції якого можуть заходити як завгодно далеко.

Використана література

1. Мультимедіа [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія: [сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрана.
2. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання [Електронний ресурс] / О.П. Буйницька. – Режим доступу:

- <http://westudents.com.ua/knigi/212-nformatsyn-tehnolog-ta-tehnchn-zasob/>. – Назва з екрана.
3. Мультимедійні технології в бібліотеці [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/mmhdak/vizualizacia>. – Назва з екрана.
  4. Косачова О. Буктрейлер як ефективний медіа ресурс сучасної бібліотеки // Вісник Книжкової палати. – 2014. – №10. – С.15-18.
  5. Буктрейлер [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://kytira.blogspot.com/p/blog-page_5742.html. – Назва з екрана.
  6. Бондаренко В. Віртуальні виставки як дистантна бібліотечна послуга [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1043:virtualni-vistavki-yak-distantna-bibliotechna-posluga&catid=81&Itemid=415. – Назва з екрана.
  7. Мультимедійні технології в бібліотеці [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/mmhdak/home>. – Назва з екрана.

УДК: 004.738.5:021

Куверіна А.П.,
бібліотекар I категорії відділу електронних інформаційних ресурсів
бібліотеки Кам'янець-Подільського
національного університету ім. І. Огієнка

Репрезентація діяльності бібліотеки в соціальних мережах

В даній статті розкривається питання важливості представництва бібліотеки в соціальних мережах. У статті розкрито проблеми роботи бібліотеки у соціальних медіа та шляхи підвищення ефективності діяльності бібліотеки за допомогою онлайн-сервісів, котрі стають доступними завдяки соціальним мережам. Автором проведено аналіз діяльності бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка у соціальних мережах «ВКонтакте» та Google+.

Ключові слова: бібліотека, соціальні медіа, онлайн-сервіси, Google+, «Вконтакте», онлайн-спільнота

Постановка проблеми. Безперечно, що одним з головних завдань бібліотечної справи є забезпечення загальнодоступності інформації, забезпечення загальнодоступності знань та вільного і рівного доступу для всіх людей до бібліотечних інформаційних ресурсів. Через це перед бібліотекою постає ряд задач, спрямованих на те, щоб всебічно розкривати інформацію про бібліотечні ресурси та забезпечувати максимально зручний доступ до них якомога більшої кількості користувачів. Особливо ефективним способом донесення бібліотечної інформації до реальних та потенційних користувачів є